

A portrait of Samuel Lee, a man with glasses and a red turtleneck, sitting in front of a bookshelf. The background is a blurred library with many books on shelves.

Met een
inleiding van
MIRANDA KLAVER,
religieonderzoeker
aan de VU

Verlangen
naar een nieuw
christendom

**Samuel
Lee** Theoloog des
Vaderlands

Verlangen
naar een nieuw
christendom

**Samuel
Lee**

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Inhoudsopgave

Inleiding door dr. Miranda Klaver 7

Proloog 11

Deel 1 Het verlangen naar balans 17

- 1** Emoties 19
- 2** Overdrijvingen 25
- 3** Prestatie 30
- 4** Wonderen, tekenen en krachten 36
- 5** Financiële ethiek 41
- 6** Afgoderij in de kerk 50

Deel 2 Herbezinning op onze theologie 55

- 7** Religie 57
- 8** Denominaties en leiderschap 65
- 9** De Heilige Geest 71
- 10** De Heilige Schrift 78

Deel 3 Pleidooi voor verandering 91

- 11** Dialoog met de ander 93
- 12** Dialoog met de islam 106
- 13** Het ware Pinksteren 115
- 14** Verlangen naar een nieuw christendom 126

Inleiding

Rond het jaar 2005 lees ik in een krant een interview dat mij raakt. De kop luidt ‘Vreemdeling aan de overkant’ en het interview gaat over het levensverhaal van een migrantenpastor uit Amsterdam. Op de foto naast de tekst kijkt een vriendelijke man met pretoogjes mij aan: Samuel Lee. Ik scheur het interview uit en hang het op het prikbord boven mijn bureau. ‘Deze man ga ik een keer ontmoeten’, zeg ik tegen mijzelf.

Een paar jaar later bezoek ik de kerk van Samuel Lee waar Brian McLaren uit de Verenigde Staten komt spreken. Het adres van de kerk leidt me naar een gebouw op een afgelegen industrieterrein in Diemen. De kerkzaal is verrassend groot en gevuld met een kleurrijk gezelschap. Kerkleden afkomstig uit Afrikaanse landen en de Filipijnen mengen zich met witte jonge gelovigen die speciaal voor Brian McLaren gekomen zijn. Voor deze post-evangelischen, georiënteerd op de ‘emerging church beweging’, is McLaren een inspirerend voorbeeld hoe je kunt blijven geloven in een postmoderne tijd. Ik ben verbaasd dat een migrantenpastor, en nog wel van de pinksterbeweging, McLaren naar Nederland heeft gehaald. En hem zijn vriend noemt.

Niet veel later verrast Samuel Lee mij opnieuw als hij een avond mee organiseert met Shane Claiborne. Deze radicale activist is het gezicht van progressieve linkse evangelicals in de Verenigde Staten en bekend door zijn inzet voor sociale gerechtigheid en zijn acties tegen het wapenbezit en de doodstraf. Lee wijkt wederom af van de stereotiepe beeldvorming die ik heb van migrantenpastors van de pinksterbeweging. Ik ben onder de indruk van zijn radicale inzet voor gerech-

tigheid die samengaat met een diepe persoonlijke spiritualiteit.

Vandaag de dag zijn Samuel en ik goed bevriend en zelfs collega's van de Faculteit Religie en Theologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. We hebben elkaar uiteindelijk persoonlijk leren kennen door een bijzondere kerkdienst georganiseerd door de EO en de IKON in 2014, naar aanleiding van de haatzaaiende opmerking van Wilders over Marokkanen. Bij toeval was ik betrokken bij de voorbereidingen van de dienst en kon ik hem voordragen als vertegenwoordiger van de christenmigrantengemeenschap. Hij hield een vlamvend betoog voor verdraagzaamheid maar bovenal voor de liefde die verschillen overwint.

Samuel Lee is niet goed in een hokje te plaatsen. Opgegroeid in het Midden-Oosten komt hij op tienerleeftijd met zijn ouders naar Nederland. Als hij later trouwt met een vrouw van Zuid-Koreaanse afkomst, heeft hij een visioen waarin hij Jezus ontmoet. Na deze bijzondere bekeringservaring komt hij terecht bij de pinksterbeweging. Deze snelgroeïende stroming binnen het christendom wordt gekenmerkt door een vrolijke, expressieve vorm van geloofsbeleving en een geloofstaal die aansluit bij het dagelijks leven. Het geloof in een levende God die wonderen doet biedt hoop en houvast in moeilijke en uitzichtloze situaties. Als jonge christen komt Samuel Lee in aanraking met de meer extreme variant van de pinksterbeweging, bekend als het welvaartsevangelie. Het is de wereld van succesvolle, rondreizende opwekkingspredikers die grote conferenties organiseren, de massa's willen bekeren en geloven dat God eenieder wil genezen en zegenen met voorspoed en succes. Samuel heeft de keerzijde van deze beweging van dichtbij meegemaakt. Geconfronteerd met onder andere hypocrisie en verrijking van pastors heeft hij op een zeker moment radicaal afscheid genomen van de wereld van het 'prosperity gospel'. Bijzonder is dat zijn geloof in God niet geschaad wordt door deze ervaring, integendeel. Meer dan daarvoor is hij overtuigd van het goede nieuws van het evangelie voor de hele mens: voor de ziel, voor het lichaam, maar ook voor de samenleving. Geïnspireerd door Jezus, maar ook door Moeder Teresa en Martin Luther King zet hij

zich heel concreet in voor recht en gerechtigheid. Dit heeft geleid tot de oprichting van de Foundation Academy in Amsterdam Zuidoost waar ongedocumenteerden op academisch niveau zowel vakken op het gebied van mensenrechten, sociale wetenschappen als theologie kunnen volgen. Naast zijn drukke taak als pastor en directeur van de Foundation Academy, promoveert hij in 2013 op een onderzoek naar het christendom in Japan. Zijn interculturele ervaring en kennis van interculturele theologie komen samen, als hij bij de Vrije Universiteit directeur wordt van het Centrum voor Theologie van Migratie namens SKIN (Samen Kerk in Nederland), de koepelorganisatie van migrantenkerken in Nederland. Tevens wordt hij coördinator van de postacademische opleiding voor migrantenpastors. Zijn uitspraak ‘daar leren we samen, niet zij van mij, maar wij van elkaar’, typeert zijn bescheidenheid en openheid om te blijven leren.

In 2019 wordt Samuel Lee uitgeroepen tot Theoloog des Vaderlands. Hij heeft niet zoveel met het woord ‘Vaderland’ en noemt zich liever een theoloog ‘van de straat’. Dat is Samuel ten voeten uit: geen theoloog die op afstand nadenkt over God maar een theoloog die dicht bij mensen staat.

Met dit boek presenteert Samuel Lee zijn visie en verlangen voor de toekomst van het christendom. Daar doorheen klinkt zijn ervaring met de misstanden in de wereld van het welvaartsevangelie. Maar dat weerhoudt Samuel Lee er niet van om zich van harte een pinkstergelovige te noemen. In dit boek spreekt het hart van een pastor en wereldburger, die geraakt door de persoon van Jezus, het goede nieuws van het evangelie wil doorgeven en voorleven. En klinkt Samuel Lee’s diepe verlangen naar een wereld waar gerechtigheid en liefde heersen.

Dr. Miranda Klaver

Religieantropoloog en theoloog, Faculteit Religie en Theologie,
Vrije Universiteit

Proloog

Het huidige christendom maakt een serieuze verandering door. Het mondiale klimaat verandert in rap tempo, en dat geldt ook voor de christelijke wereld. Gedurende de vorige eeuw is de demografische samenstelling van het christendom veranderd van een witte dominantie naar een kleurrijke mix van rassen en etniciteiten. Op dit moment, in het nieuwe millennium, verandert het christendom ook op het gebied van geografische verspreiding; ooit vormden Europa en Amerika het christelijke epicentrum, maar nu is het christendom een ‘meerderheidswerld’*-religie. Deze demografische en geografische veranderingen hebben ook geleid tot een theologische verschuiving. Deze verschuiving is beïnvloed door de culturen waarin het christendom ontvangen is.

We beelden Jezus nu niet alleen meer af als een witte man met blauwe ogen, maar ook als een Afrikaan met donkere huid en bruine ogen, of met andere eigenschappen die we tegenkomen in de wereldwijde familie. We spreken over Afrikaanse, Aziatische en Zuid-Amerikaanse theologie, etc. Deze veranderingen beïnvloeden ook de cultuur van het christendom, met name op het gebied van kerkgang en vormen van aanbidding. De gemiddelde christelijke West-Europeaan is rationeel ingesteld, terwijl de Aziatische kerk – in Korea bijvoorbeeld – iets confuciaans over zich heeft, en de Afrikaanse kerk de voorkeur geeft aan dansen en zingen tijdens de kerkdiensten. De Noord-Amerikaanse

* De term ‘meerderheidswerld’ is hier bewust gekozen als vervanging voor ‘de derde wereld’.

kerk zet zich in voor wereldwijde evangelisatie en uitbreiding van het christendom, maar het Zuid-Amerikaanse christendom heeft op unieke wijze het katholicisme en het pinkstergeloof weten te combineren.

Er kleven ook nadelen aan deze ingrijpende demografische en geografische verschuivingen. Een ervan is dat de kerk zelf niet langer immuun is voor de risico's die horen bij de ongezonde elementen van de specifieke culturen waar zij zich in bevindt.

De geschiedenis toont aan dat de christelijke joden in de vroege periode van de kerk hebben geworsteld met de Wet. Later hebben de Grieken het christelijk geloof veranderd in een filosofie, hebben de Romeinen het geïnstitutionaliseerd, en hebben de Noord- en West-Europeanen er een legalisme in gebracht.

In kapitalistische culturen zoals die van de Verenigde Staten heeft het consumentisme, bedoeld of onbedoeld, de kerken beïnvloed. Iedereen lijkt daar naar 'mega' en 'massa' te streven: megakerken, massaevangolisatie, massabekeringen, etc. Mensen worden nummers en 'mega' wordt het teken van succes. Het christendom van de 'meerderheidswereld' probeert vervolgens de Amerikaanse succesgerichte kerken te imiteren. De 'spiritman' is dan niet langer slechts een leider, maar ook een pastor en profeet – en zonder daarvoor de gepaste opleiding of training te hebben gevolgd. Dit leidt vaak tot manipulatie, bedreiging en soms zelfs tot de zeer teleurstellende verhalen die in de volgende hoofdstukken aan de orde zullen komen. Het christendom in het Zuiden brengt een hele nieuwe klasse voort, een nouveau riche van pastors en leiders. Ze rijden in limousines en vliegen in helikopters, ze worden vergezeld door bodyguards en verkopen veelal succes en welvaart, terwijl de rest van de bevolking in zulke landen worstelt met zware armoede.

Als deze ontwikkeling ons koud laat, als we hierover blijven zwijgen, dan zal de kerk in het Zuiden maar ook die in Noord-Amerika zich op vergelijkbare wijze ontwikkelen als het katholicisme dat deed in de middeleeuwen: met het verkopen van aflaten, geld verdienend aan verlossing, en daarmee mensen afhoudend van een gedegen christelijke vorming, opleiding en praktijk.

Het christendom gaat zich vernieuwen en ook de pinksterbeweging doet mee met deze vernieuwing. Dit zal een tijdperk zijn van zelfreflectie, bewustwording en hervorming van binnenuit. De pinksterbeweging, met al haar takken en splitsingen, heeft een hervorming en interventie nodig op specifieke gebieden. Op sommige van die gebieden zijn zaken institutioneel uit de hand gelopen, en andere gebieden zijn lange tijd verwaarloosd.

Binnen het protestantisme zijn er kerken die veel gelijkenis vertonen met de pinksterkerken en er zijn veel katholieken die zich charismatisch noemen. Daarom is voor dit boek gekozen voor de titel 'Verlangen naar een nieuw christendom', waar in de oorspronkelijke Engelse editie sprake was van een 'nieuwe pinksterbeweging'. Ik zie de pinksterbeweging niet als een denominatie maar als een beweging die het hele christendom doortrekt en vernieuwt.

Tegelijkertijd ben ik ook een activist. In mijn jonge jaren, zelfs nog voordat ik Christus ontmoette, had ik al een hart voor sociaal activisme en sociale gerechtigheid. Toen ik heel jong was had ik al een interesse in Afrika en was ik fel tegenstander van de apartheid. Vandaag ben ik voorganger van met name Afrikanen en Aziaten.

Ondanks mijn enthousiasme, de indruk die wonderen op mij hebben gemaakt, en de tekenen van God die ik in mijn leven heb ervaren, is het me ook gaan opvallen dat er zaken volledig uit balans zijn geraakt. In sommige christelijke kringen zijn we te vaak gericht op het wonderlijke en hebben minder aandacht voor zaken als vorming, karakter en persoonlijke en institutionele integriteit. Ik heb mensen ontmoet die in tongen bidden en dagenlang vasten, maar vaak weinig geven om persoonlijke integriteit, moreel karakter of de liefde en compassie die we in Christus zien. Het is me ook opgevallen hoe sommigen trots neerkijken op onze broeders en zusters in andere denominaties.

Ik heb meer dan twee decennia ervaring in de pinksterbeweging en ik ben gaan inzien dat, hoe ouder deze beweging wordt, hoe meer ze put uit zelfopgelegde wetten, zelfbenoemde leiders en zelfgeïnspireerde en zelfzuchtige 'openbaringen'. Sommigen gebruiken de Heili-

ge Geest voor eigen gewin, om beroemder te worden of het eigen ego te strelen. Denk aan de grote welvaartspredikers, individuen die mensen emotioneel manipuleren om hen zover te krijgen enorme bedragen geld te schenken aan hun kerken, om zo directe gebedsverhoring of wonderbaarlijke welvaart te krijgen. Al deze observaties hebben mij ertoe gebracht om me nog meer toe te wijden aan het bestuderen van de Bijbel. Binnen in mij voelde ik een passie opkomen. Er werd een vuur in mij aangewakkerd en ik wilde me met deze onderwerpen bezighouden. Ik hoop dat mijn medebroeders en -zusters deze kritiekpunten niet opvatten als een persoonlijke aanval, maar dat ze erdoor aan het denken gezet worden. Ze doen er goed aan deze punten ter harte te nemen, zodat we ons prachtige en kleurrijke geloof tot bloei kunnen brengen.

Dit boek begon met een artikel dat ik schreef op mijn weblog; *Post-Pentecostalism*. Toen ik dit artikel schreef, had ik er geen idee van dat het zoveel reacties zou oproepen. Ik kwam in contact met mensen, medebroeders en -zusters binnen de pinksterbeweging die zochten naar meer helderheid over deze vragen. Het leek erop dat mijn artikel iets nieuws had aangewakkerd, iets dat is gaan bruisen in hun zielen. Dit resulteerde uiteindelijk in het boek dat je nu in je handen hebt.

Zoals ik hierboven aangeef, richt ik mij in dit boek min of meer op de pinksterbeweging, maar tegelijkertijd beperk ik mij niet tot de pinksterkerken maar richt mij ook op andere christelijke kerken. Pinksteren is op zichzelf eigenlijk de oudste van alle christelijke bewegingen, aangezien zij begon met Jezus en zijn discipelen, zoals terug te lezen is in het boek Handelingen (2). In die zin is het nauwelijks 'een nieuw christendom' te noemen! Pinksteren is zo oud als het christendom zelf – antiek zelfs! Maar de kracht van Pinksteren kan in elke generatie opnieuw doordringen; elke nieuwe generatie volgt immers de vorige op. Wij kunnen er als gelovigen voor kiezen om terug te keren naar enkele van de waarden van Pinksteren die besproken worden in dit boek. Door de oude principes en waarden uit het boek Handelingen nieuw leven in te blazen kunnen we vernieuwd worden.

Het christendom van de eenentwintigste eeuw moet nieuwe we-

gen inslaan om de fascinerende complexiteit van onze wereld tegemoet te kunnen treden. Ze moet oplossingen aandragen voor de enorme lasten waaronder de wereld gebukt gaat. Elke cultuur raakt meer en meer verbonden met de lotsbestemming van de andere culturen in deze wereld. De levensstijl waar wij aan deze kant van de planeet voor kiezen zou weleens cruciale gevolgen kunnen hebben voor de omstandigheden aan de andere kant van de planeet, zowel ecologisch als sociaal en spiritueel. Als gelovigen moeten wij ons realiseren dat we deel zijn van een grotere christelijke familie, een familie met een tweeduizend jaar oude geschiedenis en traditie. Hierdoor wordt ruimte gecreëerd voor een dialoog tussen mensen van verschillende denominaties of groepen. Deze mensen helpen ons te beseffen dat het christendom meer is dan de interpretatie van een dogma, of een bezinning op de Heilige Geest of de Bijbel. Het is de passie voor Christus die ons één maakt, verenigd in een wereldgemeenschap die de achtergrond van onze denominaties overstijgt. We staan op de drempel van iets radicaal nieuws. God roept zijn kerk op om volwassen te worden, institutioneel flexibel te opereren, goddelijke liefde te tonen, het credo van tolerantie uit te leven en te zorgen voor de wereld.

Dit boek bestaat uit drie delen: het eerste deel, *Het verlangen naar balans*, gaat in op enkele aspecten van de huidige pinksterbeweging die aandacht verdienen; zaken als emotionaliteit, overdrijvingen, prestatiereligie, tekenen en wonderen, het aanbidden van afgoden in de kerk, maar ook vragen rondom financiële ethiek en institutionele integriteit. In deel twee van dit boek, *Herbezinning op onze theologie*, worden thema's als religie, de Heilige Geest, de kerk, het Koninkrijk van God, leiderschap en de Bijbel besproken. In het laatste deel, *Pleidooi voor verandering*, gaat het over de impact van de dialoog met andere denominaties, culturen en religies. In de afsluitende hoofdstukken van het boek wordt de cruciale rol besproken die de pinksterbeweging speelt in het opkomen voor gerechtigheid. De pinksterbeweging staat aan de kant van wie kwetsbaar en gemarginaliseerd is.

Ik heb dit boek ten slotte niet als wetenschappelijk werk geschre-

ven, maar voor iedereen met een passie voor het geloof en de kerk. Daarom probeer ik mijn boodschap zo simpel mogelijk te houden, en deze zo over te brengen dat iedereen uit elk segment van de samenleving en elke denominatie het kan begrijpen en zich uitgedaagd voelt zich in te zetten voor verandering. Verwacht hier dus geen academisch theologisch werk. Dit boek is ook geschreven voor iedereen die zich betrokken voelt bij de huidige staat van de pinksterbeweging.

In *Verlangen naar een nieuw christendom* heb ik het beste voor met onze prachtige christelijke beweging, en geef ik advies en doe suggesties. Het is dus mijn hoop dat ieder hoofdstuk een vuur zal aanwakken bij degenen die spiritueel hun weg kwijt zijn geraakt en inspiratie biedt voor mensen die de hoop in het christendom hebben opgegeven.

Deel 1 _____

Het
verlangen
naar balans

HOOFDSTUK 1

Emoties

Het voordeel van onze gevoelens is dat ze ons op een dwaalspoor brengen.

OSCAR WILDE

Onze huidige wereld is onderworpen aan een trend die nogal opvalt: emoties zitten op de troon. De gevoelens, emoties en sensaties lijken de belangrijkste motiverende factoren in ons leven te zijn. In de media is dat nog het duidelijkst zichtbaar. De afgelopen dertig jaar is er een verschuiving in onze taal opgetreden van ‘ik denk’ naar ‘ik geloof’ – en van ‘ik geloof’ zijn we uiteindelijk in het tijdperk van ‘ik voel’ beland. Velen baseren hun beslissingen op gevoel en zeggen dingen als: ‘Zolang het goed voelt en het jou gelukkig maakt, moet je het gewoon doen.’ Dit is het begin van emotivisme, en deze ontwikkeling leidt onvermijdelijk tot sensatiezucht en alle vormen van hedonisme die daarbij komen kijken. En toch lijkt dit waar onze wereld op massapsychologisch niveau in beland is. Wat we zien op televisie getuigt van deze groeiende trend richting sensatiezucht. Denk aan programma’s als *Temptation Island* of *Big Brother* en *Idols*.

Sensatiezucht is niet alleen in onze media dominant geworden, maar ook in andere sectoren van de samenleving. In de medische wereld zien we bijvoorbeeld dat een groeiend aantal zogenaamde wondermiddelen beschikbaar wordt gesteld op de vrije markt; en ook in de groeiende vraag naar plastische chirurgie zie je een manier waarop mensen zich goed over zichzelf willen voelen. Om een lang verhaal

kort te maken, het lijkt erop dat meer en meer van onze dagelijkse activiteiten beïnvloed worden door gevoelens, en de kerk is hierop geen uitzondering. Dit is het duidelijkst te merken in pinksterkerken, evangelische en charismatische kerken.

Sommige pinksterbijeekomsten, met name religieuze samenkomsten, gaan niet langer om een preek en mensen tot God roepen, of om het opbouwen van de gelovigen en bidden voor de zieken. Alles draait om de show: geluidseffecten, lichtmanipulatie, Armani-pakken en allerlei andere vormen van uiterlijk vertoon. Deze pracht en praal kan zo overweldigend zijn dat de aanwezigen naar een hogere emotionele toestand gevoerd worden. Ik vroeg iemand ooit naar de reden waarom hij naar een specifieke kerk ging op zondag en wat hij zo speciaal aan die kerk vond. Hij antwoordde: 'Airconditioning!' Eerst begreep ik hem niet, maar toen legde hij me uit dat hij naar deze kerk ging vanwege een goed airconditioningsysteem. Hij kon kennelijk niet tegen de hitte en hij vond het vervelend om te moeten zweeten! De infrastructuur van deze kerk gaf hem een goed en comfortabel gevoel. Hij zei verder niets over de kerk zelf. Op dat moment kon ik niet anders dan denken aan de medechristenen in verre gebieden van Azië of Afrika, die niet eens dat soort gebouwen hebben. Om nog maar te zwijgen over de vervolgte kerk in het Midden-Oosten waar mensen God in het geheim aanbidden, in woestijnen, op bergen of in grotten!

De pinksteropwekking in 1906 was een opwekking waarbij de ervaring centraal stond. De uitstorting van de Heilige Geest over de gelovigen bij deze bijeenkomsten was rijk aan liefde en bovennatuurlijke manifestaties, zoals we dat ook geloven over de dag van Pinksteren in Jeruzalem. Volgens de beschrijving in het boek Handelingen (2) kwamen de apostelen en hun metgezellen op het moment dat ze overweldigd raakten door de aanwezigheid van de Geest over als dronkaards. Maar we vergeten dat Petrus – meteen na deze krachtige uitstorting van de Heilige Geest en de aanblik van de vurige tongen – een krachtige, degelijke en goed onderbouwde preek hield. Ik heb nogal wat conferenties meegemaakt waar de spreker gewoon wat aan

het schreeuwen was in plaats van een boodschap te brengen. Van een preek was geen sprake en de weinige woorden die hij zei werden ingegeven door emotionaliteit. De mensen raakten geboeid en zelfs opgewekt, maar ze haalden duidelijk geen goddelijke boodschap uit zijn onderwijs! Dit is emotionaliteit in de ergste vorm!

Het is absoluut zo dat bovennatuurlijke ervaringen mensen enthousiast maken voor het evangelie. Maar op de lange termijn zie je dat deze ervaringen, als ze niet gepaard gaan met vorming en het cultiveren van kennis, meer schade dan zegen brengen. Ik ken veel mensen in mijn gemeenschap die gekwetst en verward zijn geraakt, simpelweg omdat een spreker het gevoel had dat de Heilige Geest hem iets over deze mensen vertelde. Dit had enorme consequenties voor hun levens. Zo was er een vrouw in Londen die haar huis verkocht en de opbrengst aan de voorganger gaf; ze was duidelijk emotioneel gemanipuleerd. Later kwam ze erachter dat deze voorganger het geld had verdeeld onder zichzelf en zijn twee vrienden, voor privégebruik.

Zo'n extreem op gevoel gericht christendom leidt ons tot veel te makkelijke conclusies over mensen en situaties – vaak ongegronde conclusies. Wij voelen iets over hen. Vervolgens labelen we dat gevoel als iets dat door de Heilige Geest ingegeven is, en delen we dat gevoel mee aan de mensen op wie het betrekking heeft. Ooit kreeg ik een e-mail van een pinksterbroeder. Hij zei me dat mijn hart niet langer bij de Heer was, dat ik Hem had verlaten – en nog veel meer. Ik mailde hem terug en vroeg hem hoe hij er zo zeker van kon zijn dat mijn hart niet meer bij God was. Als antwoord stuurde hij: 'Dat weet ik, omdat ik de Geest van God heb en ik Hem elke dag in mijn hart voel. Gods Geest heeft mij dus verteld dat jij, meneer Samuel, ver weg bent van het doen van Gods wil!' Wow! Nou ja, ik sta sterk genoeg in mijn schoenen om met dit soort op gevoel gebaseerde profetieën om te gaan, maar voor heel veel mensen geldt dat niet! Zij eindigen vaak verbitterd en verward.

Het ervaren van de Heilige Geest en Zijn manifestatie kan heel mooi en verrijkend zijn, maar het is niet de bedoeling dat je op dit niveau van directe ervaring blijft hangen. Je moet verder naar een dieper

verstaan van de Bijbel en hoe je die toepast in je dagelijks leven. Soms ben ik bang om met mijn pinksterbroeders en -zusters te praten over de gewone zaken van het leven, omdat bijna alles wat natuurlijk lijkt voor hen zou kunnen klinken als iets dat van de duivel komt. Zo is voor sommigen bijvoorbeeld het luisteren naar niet-christelijke muziek een flirt met het kwaad, net als het kijken naar films.

Als we ons leven alleen baseren op gevoelens en emoties zijn we vatbaarder voor angst en manipulatie. Misschien herken je hier iets van: soms lijkt het dat je zondigt, omdat je niet hetzelfde voelt als anderen bij een dienst of conferentie. ‘Voelde je de muziek vandaag?’ vragen mensen dan. Of ze willen dat je net zo enthousiast bent over een bepaald evenement als zij. Als je dan niet de emoties toont die ze verwachten te zien, gaan ze ervan uit dat er iets mis met je is. Op de lange duur kun je zelfs eindigen als outcast, letterlijk verstoten van de groep!

Wat kunnen we doen aan die groeiende emotionaliteit in de kerk? Het christendom moet gelovigen leiden tot een dieper verstaan van de Bijbel, en dit moet gepaard gaan met de ervaring van de Heilige Geest. Sommigen van ons ontbreekt het aan wezenlijke kennis over wat het uitleven van het geloof op een uitgebalanceerde manier inhoudt en het ontbreekt ons ook aan kennis van het alledaagse leven zoals zaken die de maatschappij aangaan.

Sommige gelovigen lijken goed te zijn in bidden, wekelijks naar toerustingsbijeenkomsten gaan, meedoen aan kerkactiviteiten, conferenties bijwonen, en dat alles terwijl bijvoorbeeld hun huwelijk in puin ligt. Misschien zijn deze ‘van de Geest vervulde’ activiteiten pogingen om te ontsnappen aan de spanningen die komen kijken bij echte relaties. Men moet deze onderwerpen echter theologisch, systematisch en spiritueel benaderen – onderwerpen als huwelijk, familie, baan, stad, land, milieu, ecologie, etc. Men moet deze zaken op een uitgebalanceerde en bijdetijdse manier beschouwen! We hebben bijvoorbeeld honderden boeken over welvaartsevangelie en hoe een gezegend leven te leiden, of over hoe rijk te worden – villa’s en privé-vliegtuigen te hebben in de naam van de bediening. Toch heeft meer

dan de helft van de christenen in deze bedieningen enorme schulden, en lijden ze financieel. Dit is niet alleen zo in ontwikkelingslanden, maar ook in de zogenaamde 'eerste wereld'.

Als het leven grotendeels gebouwd wordt op gevoelens en emoties en mensen geen enkele ruimte maken voor logica of studie, loopt dat vaak uit op immorele besluiten en vreselijke vergissingen. Hoe vaak in je leven heb je geld, donaties of geschenken gegeven aan een bediening omdat het op dat moment goed voelde? Dus zonder te bedenken of de fondsenwerving ethisch en Bijbels was of niet? Of zonder jezelf af te vragen of je het je wel kon veroorloven om zo'n bedrag te betalen aan die rondreizende prediker of die televisie-evangelist? Het is mij overkomen! Ik deed het terwijl ik voor de tv zat! Ik deed het bij conferenties! Vaak gaf ik geld omdat ik het slachtoffer was van gladdere praatjes, valse hoop of schuldgevoel. Vanaf de kansel of in de studio was er op doortrapte wijze op me ingepraat. Wat gebeurde er? Ik gebruikte mijn creditcard om deze rekeningen te betalen en daarmee werkte ik mezelf in de schulden, terwijl ik geen geld of tijd had om boodschappen te doen voor mijn eigen gezin. Het nettoresultaat was dat ik een schuld van duizenden euro's opliep, simpelweg doordat mijn giften gebaseerd waren op naïviteit en emotionele reacties op deze pleidooien.

Of wat dacht je hiervan: steeds meer christenen willen de kerk op een emotionele manier ervaren. We versieren de podia met lichten en geluidsinstallaties om onszelf een goed en passend gevoel te geven. 'Kippenvel' wordt de maatstaf om te meten hoe goed de zondagse dienst was. Pastors gaan met elkaar de strijd aan om wie het meest door de Geest vervuld is en dat alles wordt beoordeeld op basis van hoe het publiek reageert. Ooit hoorde ik hoe een aantal christenen uit twee verschillende pinksterkerken een meningsverschil – ruzie zelfs – had over wiens kerk het beste was. Hun argument was dat de pastor zo goed kon schreeuwen terwijl hij preekte. Ze hadden het ook over bij welke kerkdienst er meer mensen op de vloer vielen om een zalving te ontvangen. Met andere woorden, hoe inspirerend de dienst was hing af van hoeveel mensen er omver vielen. En dit zou dan als ar-

gument moeten gelden? Dit gebeurt er als emotie de norm is waarmee alles beoordeeld wordt – veel, zo niet alle dingen, waaronder ook de allerbelangrijkste, worden afgemeten aan het soort gevoel dat ze me bezorgen.

Dit zijn maar een paar voorbeelden van de niet uitgebalanceerde christelijke levensstijl die elke dag tot meer problemen leidt in onze wereld. Blijkbaar werkt onze zogenaamde supergeestelijke pinksterbenadering niet zoals het zou moeten. We hebben een radicale verandering en meer balans nodig in ons religieuze leven.

over Samuel Lee

Samuel Lee is verbonden aan de Vrije Universiteit en directeur van *Center for Theology of Migration* aan de Faculteit Religie en Theologie in opdracht van SKIN (Samen Kerk in Nederland). Hij is ook oprichter van de *Foundation Academy of Amsterdam*, die migranten een kans geeft om onderwijs op academisch niveau te volgen.

Sinds 1994 is hij voorganger van de *Jesus Christ Foundation Church* in Amsterdam Zuid-Oost, waar veel migranten komen. Zelf kwam Samuel als tiener vanuit het Midden-Oosten naar Nederland. Hij promoveerde vervolgens aan de Vrije Universiteit en deed onderzoek naar het christendom in Japan. In 2019 werd hij gekozen tot Theoloog des Vaderlands.

Samuel Lee verlangt naar...

Een christendom dat andere culturen en religies respecteert.

Een christendom dat een kritische houding aanneemt ten aanzien van onmenselijke praktijken die binnen religies bestaan, ook binnen het christendom zelf.

Een christendom dat gelooft dat de wereld is gemaakt uit liefde en dat de schepping zelf een geschreven testament is van God.

Een christendom dat gelooft dat de kerk geen 'gebouw' is, maar een manifestatie van Gods liefde voor de naaste en de schepping.

In dit persoonlijk getoonzette boek schrijft de nieuwe Theoloog des Vaderlands openhartig over wat in zijn ogen wezenlijk is voor het christendom vandaag. Wat hij daarbij te berde brengt, over onder andere leiderschap, de Geest en de Bijbel, is niet alleen relevant voor zijn eigen kerk, de pinksterbeweging, maar voor alle christenen. Samuel Lee besluit zijn boek met een lijst van 20 kenmerken waaraan het door hem verlangde christendom zou moeten voldoen.

**Een inspirerend en verbindend boek,
dat recht uit het hart geschreven is.**



NUR 700

ISBN 978 90 435 3430 7



KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT